60-х к кінцю століття перетворився на Августинського джентльмена, Людину почуттів, що схвалює спокійне домашнє життя та вміє ним насолоджуватися. Цей вірш було написано, коли «Карнавал Реставрації» вже скінчився. На зміну прийшов період, коли справжні почуття вважалися кращими, ніж грайливі ілюзії.

Отже, можна стверджувати, що кохання у творчому доробку Сідлі представлено лише як момент гри, що надає задоволень, а тому – й сенсу життя. Проте, поетичний талант Сідлі, його легкий стиль та жартівливий тон надають мелодійного звучання його творам та виокремлюють їх серед творчого доробку інших аристократів-літераторів епохи.

Бібліографічні посилання

1. The Poetical and Dramatic Works of Sir Charles Sedley [Електронний ресурс] / ed. Vivian de Sola Pinto. – London, 1928. – 2 vols (repr. NewYork: AMSPress, 1969). – Режим доступу до журн. : http://xtf.lib.virginia.edu/xtf/view?docId=chadwyck_ep/uvaGenText/tei/chep_2.0573.xml&query=-belly
2. **Тревельян Дж. М.** Социальная история Англии / Дж. М. Тревельян. – М., 1959. – 608 с.
3. **Дживелегов А. К.** Театр и драма периода Реставрации / А. К. Дживелегов // История английской литературы. – Т. 1. Вып. 2. – М., 1945. – С. 231–255.
4. **Виппер Ю. Б.** Курс лекций по истории зарубежной литературы XVII века / Ю. Б. Виппер, Р. М. Самарин. – М. : Издательство Московского университета, 1954. – 814 с.
5. **Nuttal Anthony.** Pope's Essay on Man / Anthony Nuttal. – Allen and Unwin, 1984. – 1988 p.
6. **Sir Charles Sedley.** The works of the Honourable Sir Charles Sedley, bart: in prose and verse [Електронний ресурс] / Sir Charles Sedley, William Ayloffe. – vol. 1. – 316 p. – Режим доступу до журн.: http://books.google.ru/books?id=0P1EAAAAYAAJ&pg=PA53&lpg=PA53&dq=Why+shou%E2%80%99d+this+Tyrant+Honour+make+Our+cruel+undeserved+Wrack?&source=bl&ots=qQWY4hq-1Z&sig=DOux3zT_Bryr-Oy-iqJLnwKEBjA&hl=ru&sa=X&ei=_2udT6DEG4Tt-ga6l6XqDg&ved=0CCQQ6AEwAQ#v=onepage&q=Why%20shou%E2%80%99d%20this%20Tyrant%20Honour%20make%20Our%20cruel%20undeserved%20Wrack%3F&f=false
7. The spectator. – L., 1952. – vol. 2. – p. 45.
8. Restoration Carnival Five Courtier Poets Rochester Dorset Sedley Etherege And Sheffield [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : http://www.archive.org/stream/restorationcarni011134mbp/restorationcarni011134mbp_djvu.txt

Надійшла до редколегії 13.10.2013

УДК 811.111'38

В. П. Гайдар

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

МОТИВИ СТРАЖДАННЯ І СПІВЧУТТЯ В ТВОРЧОСТІ ІВОН БОЛАНД (ВІРШ «THE FAMINE ROAD»)

Розглядається вірш «The Famine Road» ірландської поетеси Івон Боланд. У статті робиться спроба виявити основні художні мотиви поетичного зразка і охарактеризувати стилістичні прийоми створення образності. Івон Боланд – поет-сучасник, поезія якої прозора та реалістична. На прикладі поетичного доробку «The Famine

© В. П. Гайдар, 2014

Road» письменниця, звертаючись до теми війни і насилля та зображуючи політичну та приватну дійсність, увічнює моменти конфлікту в історії рідної країни і людських страждань. Строфи її вірша переплетені численними прикметниками та метафорами, які наповнюють тогочасну картину сумними барвами та викликають почуття співчуття у реципієнта.

***Ключові слова**: мотив, голодомор, фізичні та моральні страждання.*

Рассматривается стихотворение «The Famine Road» ирландской поэтессы Ивон Боланд. В статье делается попытка проследить основные художественные мотивы стихотворения и охарактеризовать стилистические приемы создания образности. Ивон Боланд – поэт-современник, поэзия которой прозрачная и реалистичная. На примере поэтического наследия «The Famine Road» писательница, обращаясь к теме войны и насилия и изображая политическую и частную действительность, увековечивает моменты конфликта в истории родной страны и человеческие страдания. Строфы ее стихотворения переплетены многочисленными прилагательными и метафорами, которые наполняют тогдашнюю картину унылыми красками и вызывают чувство сострадания у реципиента.

***Ключевые слова**: мотив, голодомор, физические и моральные страдания.*

The article deals with Eavan Boland's poetic work "The Famine Road". It shows an attempt to identify the main motif of the poem and describe imaginary specificity of the poet's imaginative world specificity. Eavan Boland is Ireland's leading woman poet whose poetry is transparent and realistic. The poem "The Famine Road" expresses the themes of war and violence, portrays the political and private realities at once and perpetuates the conflict moments in the history of native country and human sufferings. The stanzas of this poetic work are full of numerous adjectives and metaphors, which describe the past-day picture in gloomy colors and make the recipient feel sad.

***Key words**: the motif, the Famine, physical and moral sufferings.*

У даній статті робиться спроба дослідити своєрідність реалізації мотивів страждання і співчуття в поетичному творі сучасної ірландської письменниці Івон Боланд. Також автор має на меті проаналізувати стилістичні засоби, до яких вдається авторка в поезії з метою розкриття головної теми поетичного доробку.

У вітчизняному літературознавстві вивчення феномену творчості І. Боланд є новим та обмежується лише критичним матеріалом кількох англомовних авторів (Дж. А. Рендоль та П. Б. Геберстроу), які вбачають необхідність всебічного вивчення поетичних напрацювань сучасних поетів Ірландії.

Навряд чи хто-небудь сперечатиметься, що Ірландія завжди була країною поезії. Традиції древніх поетів і оповідачів сьогодні продовжують все нові і нові покоління ірландських авторів. Багато хто з сучасних ірландських поетів живе в Дубліні, де взагалі мешкає мало не третя частина населення Ірландії. Цей факт підтверджується й тим, що Макдара Вудс, Пола Міхен і Івон Боланд також корінні дублінці, послідовниці та сучасниці яскравого та багатогранного поета Шеймаса Гіні, лауреата Нобелівської премії 1995 року. У фокусі наступного нарису – зразок творчості І. Боланд «The Famine Road».

Не дивлячись на те, що Івон Боланд провела своє дитинство та юність в Лондоні та Нью-Йорку, все ж таки починала писати свої перші вірші в Ірландії, де, як відмічає сама поетеса, слово «жінка» взагалі не асоціювалося зі словом «поет». Ірландія була країною з непереборним минулим, і поняття «жінка» пробуджувало в уяві кожного непересічного жителя образи, пов'язані з організацією колективного суспільства, в той час як слово «поет» мало значення анархічного індивідуалізму. «Я хочу відобразити своє життя у віршах. І мені дуже болісно сприймати те, що життя звичайної жінки не увіковічується в поезії рідної нації» [1].

Узагальнюючи тематичний напрямок творчості Боланд, по-перше, слід зазначити, що її вірші увічнюють моменти конфлікту й людських страждань. Сконцентровані у них намагання дослідити мотиви суспільної несправедливості та бездушності простежуються в різноманітних життєвих ситуаціях. Вагомий вплив на лірику Івон Боланд справила історія Ірландії, яка і є головною темою багатьох віршів. Письменниця віддає данину пам'яті жертвам історії, тим, хто протягом століть боровся за свої права та втратив життя. Дуже часто поетеса виражає своє співчуття до жертв, які залишилися за «межами історії», чиї страждання та смерті не увічнені та забуті. Саме вірш «The Famine Road», присвячений безсилим жертвам, постраждалим під час великого голоду в Ірландії в 40-х роках XIX століття, є яскравим прикладом втілення мотиву гіркої долі.

Поетеса виносить на загальний осуд жорстоку політику британських правителів, які прирікають ірландців на повільну смерть, та намагається відтворити детальну картину страждань її народу в часи трагічного періоду голодомору. Авторка оперує декількома контекстами, додаючи до загального приватне, а саме – трагічний інцидент – історію нещасної жінки, якій лікарі поставили діагноз безпліддя. Ці дві теми комплексно поєднані в одному вірші і, змінюючи одна одну, переплітаються в строфах, водночас контрастуючи і підтримуючи одна одну.

Загальний контекст вірша ґрунтується на реальній історичній події: Великому голоді в Ірландії, відомому також як Ірландський картопляний голод, який трапився в Ірландії в 1845–1849. Катастрофа була викликана деструктивною економічною політикою Великобританії і спровокована відміною «хлібних законів», а також хворобою картоплі, яка була основною культурою у малоземельних ірландських селян. До того ж у 1847 році розпочалася епідемія на тиф. У результаті приблизно один мільйон ірландських чоловіків, жінок і дітей померли від голоду та хвороб.

Реакція Британського уряду на кризу була продиктована принципом невтручання держави в економіку, оскільки наступне могло довести до банкрутства ірландських землевласників і завдати збитків торгівлі. З релігійної точки зору багато християн вважали Голод Божественним провидінням, яке могло б відкоригувати проблему перенаселеності в Ірландії. Британський прем'єр-міністр Сер Роберт Піль створив Комітет допомоги (милосердя) під керівництвом Сера Чарльза Тревел'яна, першого лорда казначейства [5, с. 245].

Слід зауважити, що, окрім поетичних збірок, Івон Боланд також створює художню і документальну прозу. Прикладом вищезгаданого є її автобіографічна книга «Object Lessons: The Life of the Woman and the Poet in Our Time» (1995 р.). Ця прозаїчна праця в першу чергу є самовираженням буття самої письменниці, в якій авторка торкається важливих тем, а саме: традиції жіночності в Ірландії, покликання поета в цілому і того, як ці дві різні ролі («жінка» та «поет») можуть співіснувати в одній особі. Не оминає Боланд і тему історії Ірландії. В цій книзі вона вперше пояснює, коли саме усвідомила масштаб Великого голоду і трагедію тих безневинних людей, які померли внаслідок катастрофи природи та суспільства й від хвороб під час страхітливого чотирирічного періоду. В свої студентські роки поетеса відвідала острів Ачілл, де познайомилася зі старою жінкою, яка, як стверджує Боланд, була: «Перша людина, що вперше поговорила зі мною на тему голодомору. Перша людина, яка насправді розповіла мені про страшне виживання людей та про смерті, про ті події, які відбувалися на той момент на цих територіях. Вона продовжувала повторювати мені, що то були великі люди, люди голодомо-

ру. Великі люди, я ніколи не чула про це раніше». Навіть по сей день на острові Ачілл залишився відрізок покинутої дороги, який відомий серед жителів острова як «голодна дорога» [3, с. 124].

Вірш «The Famine Road» розпочинається листом лорда Тревел'яна, з якого ми дізнаємося про черстве та зневажливе ставлення до ірландських жертв голодомору. Він звільнює нужденних людей з робітних будинків, говорячи, що вони ліниві та морально деградують:

Idle as trout in light Colonel Jones
these Irish, give them no coins at all; their bones
need toil, their characters no less.

Жорстокий образ Тревел'яна акцентується в наступному рядку: «Trevelyan's seal blooded the deal table», в якому в метафоричній формі втілюється момент затвердження документу, що віщує початок зловісного кровопролиття, оскільки голодуючі люди, будуючи непотрібні дороги, зчісували руки до крові та гинули від втоми. Як частина Комітету допомоги Британським урядом була заснована ірландська Рада Робіт, яка повинна була допомагати знесиленим людям, керівником якої і був полковник Джонс. У наступних рядках детально простежується, що для втілення свого підступного задуму Тревел'ян звертається саме до полковника Джонса:

Might it be safe,
Colonel, to give them roads, roads to force
From nowhere, going nowhere of course?

Жахливі реалії Голоду яскраво зображуються у третій строфі за допомогою прикметників, які введені на початку вірша «Sick, directionless» [«хворий, той, який без напряму»], чітко підкреслюють який фізичний стан найманих робітників та безглуздий характер їх праці:

Sick, directionless they worked. Fork, stick
were iron years away; after all could
they not blood their knuckles on rock, suck
April hailstones for water and for food?

Можна зробити припущення, що не тільки дороги ведуть нікуди, але і життя цих людей безнадійні та без напряму. Від пильної уваги Боланд не ховається жодна деталь загальної жахливої картини. Наприклад, закривавлені руки робітників метафоризуються в їх інструменти праці за допомогою введеного в контекст вірша звинувачення та питання, зверненого до Британського уряду: «could / they not blood their knuckles on rock, suck / April hailstones for water and for food?» / «Чи можуть вони не кривавити свої пальці об скелю, не смоктати квітневі градини задля води та їжі?». Письменниця вдається до гротеску, зображуючи справжнє кровопролиття, яке воскрешає в пам'яті картину червоної як кров печатки на першому листі лорда Тревел'яна, знову ж таки підкреслюючи місцевій владі, що голодуючі ірландці вже настільки первісні та схильні до варварства, що навіть готові пожирати один одного, щоб пережити Голод:

cunning as housewives, each eyed –
as if at a corner butcher-the other's buttock.

У п'ятій строфі авторка описує, як голод та лихоманка поступово руйнують центральне з основних людських почуттів, а саме – співчуття. Кінець дня («dusk») приносить кінець життя:

Dusk: they will work tomorrow without him.
They know it and walk clear. He has become
a typhoid pariah, his blood tainted, although
he shares it with some there.

Для створення масштабної картини лиха письменниця зауважує, що будівельники доріг йдуть по осторонь та відхиляються від своїх же побратимів (односельців), які хворіють на тиф [«a typhoid pariah»]. Не оминає Боланд і тему морального занепаду та знесилення, яка втілена через природний елемент – сніг («snow»):

No more than snow
attends its own flakes where they settle
and melt, will they pray by his death rattle.

Авторка звертає увагу на те, що окрім «снігу» більше нікому читати молитви по померлим та проводити всі погребальні обряди, цим самим підкреслюючи слабкість людської природи та наголошуючи на великій кількості померлих.

Завершальний епізод страждань ірландців простежується в передостанній строфі, де письменниця знову звертається до образу полковника Джонса. Ця строфа, як і перша, починається ще одним листом Джонса до Лорда Тревел'яна, в якому він самовдоволено повідомляє, що їх політика була вдало реалізована і все пройшло краще, ніж могло очікуватися:

It has gone better than we expected, Lord
Trevelyan, sedition, idleness, cured
in one. From parish to parish, field to field;
the wretches work till they are quite worn,
then fester by their work.

Нещасні люди були настільки виснажені будівництвом доріг, що у них не залишилося сил, щоб повстати («sedition»). Поетеса порівнює голос полковника Джонса з безсердечним тоном британського імперіалізму. Тіла голодуючих робітників гниють, і їх кістки лежать біля кожної дороги, яку вони побудували; полковник Джонс тріумфально заявляє, що процес дегуманізації завершений: «we march the corn / to the ships in peace». / «ми відправляємо зерно до кораблів у мирі». Ці слова нагадують про те, що британський уряд, як і раніше, продовжує експорт зерна з Ірландії, починаючи з 1845 року. Останній римований двовірш проводить умовну паралель між англійським полковником та його моральною відповідальністю за жертви Голодомору:

This Tuesday I saw *bones*
out of my carriage window. Your servant *Jones.*

Боланд, у властивій для неї манері, уміло зображує звичайне, повсякденне життя через призму жахливих історичних подій. Так, у четвертій строфі авторка звертається до образів безпорадної жінки та «черствого» лікаря, який відмовляється від професійної відповідальності за стан свого пацієнта та ставить «сліпий» діагноз, нехтуючи медичним обстеженням:

anything may have caused it, spores
a childhood accident; one sees
day after day these mysteries.

Треба зауважити, що саме слова «anything» та «mysteries» підкреслюють імовірний стан жінки, не передаючи жодних конкретних деталей фізичного стану

пацієнтки. Їй ніхто не співчуває, їй відмовляють, як і всім іншим жертвам Голодомору, і вона ще одна жертва нелегкої долі.

Продовжуючи втілювати мотив втрати співчуття, авторка звертає увагу на те, що лікар, звертаючись до своєї пацієнтки, навіть не називає її ім'я, лише вживає слово «woman». Але набагато гірше те, що він безсердечно підкреслює її цілковиту та безповоротну втрату, повідомляючи безпорадній жінці, що вона ніколи не зможе мати дітей:

You never will, never you know
but take it well woman, grow
your garden, keep house, good-bye.

І, нарешті, з повною відсутністю розуміння і співчуття він закликає її знайти розраду в ролі домогосподарки, де вона може обробляти сад і доглядати за домівкою. Для вбитої горем жінки обробляти город та доглядати за будинком – такий самий шлях в нікуди, як і будівництво доріг, що не ведуть до щастя голодуючих ірландців. Таким чином, знехтування лікаря емоційними потребами його відчайдушної пацієнтки, на приватному прикладі підкреслює глобальну відсутність зацікавленості зі сторони британського правлячого класу по відношенню до ірландських жертв Голодомору.

Остання строфа віршу говорить про точний характер проблеми безіменної жінки – про її безплідність. Остаточний вирок лікаря «ніколи» та пронизливе риторичне питання письменниці підкреслюють непереборне горе жінки. Вже не як поет, а як жінка Івон Боланд відповідає симпатією і солідарно ставиться до долі своєї героїні:

Barren, never to know the load
of his child in you, what is your body
now if not a famine road?

Таке песимістичне завершення вірша наводить читача на думку, що жінка, яка не здатна народити дитину, нікому не потрібна, як і дорога, яка веде в нікуди.

Підводячи підсумок, слід додати, що у вірші «The Famine Road» поетеса намагалася поєднати людський досвід, фізичний і психологічний, на ґрунті суспільної та приватної проблем: голоду й фізичної неспроможності однієї жінки та її моральних страждань. Боланд проводить аналогію між неродючістю Ірландії в лихі роки та людиною, яка позбавлена радості материнства. Образи голодуючого ірландського народу та безплідної жінки об'єднує безпомічне почуття поразки. Для втілення мотивів втрати, співчуття та страждання письменниця використовує різноманітні метафори, які наповнюють тогочасну картину сумними барвами, підкріплюючи опис суспільної катастрофи образними картинами з негативним забарвленням. У результаті аналізу ми дісталися висновків про те, що вірш – багатошаровий: його можна трактувати як на політичному рівні (британський уряд, який нехтував заподіяними стражданнями слабких людей), так і на індивідуально-професійному (лікар, який ігнорує своїх пацієнтів та невідповідально ставиться до своїх обов'язків), де люди зловживають своїм становищем у суспільстві.

Отже, комплексне вивчення поетичних здобутків Івон Боланд дасть змогу розкрити її творчий потенціал та дослідити специфіку художніх рис та манери письменниці; виокремити з культурного процесу Північної Ірландії та ідентифікувати її постать як ту, якій належить один із передових жіночих голосів в ірландській літературі.

Бібліографічні посилання

1. **Quinn Alice.** "The Stoicisms of Love" (interview with Eavan Boland) [Електронний ресурс] / Alice Quinn. – Режим доступу : http://www.newyorker.com
2. **Randolph Jody Allen.** Eavan Boland: A Critical Companion / Randolph Jody Allen. New York : Norton, 2008. – 262 p.
3. **Boland Eavan.** Object Lessons : The Life of the Woman and the Poet in Our Time / Eavan Boland : W. W. Norton & Company, 1996. – 272 p.
4. **Haberstroh Patricia Boyle.** Women Creating Women: Contemporary Irish Women Poets / Patricia Boyle Haberstroh. – Syracuse University Press (Syracuse, NY), 1996. – 328 p.
5. **Mitchel J.** The History of Ireland from the Treaty of Limerik to the Present Time / J. Mitchel. – V. 2., 1973. – P. 244–247.

Надійшла до редколегії 08.11.2013

УДК 821. 111 (73) – 1.09

S. Y. Gonzalez-Munis

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

THE MOTIF OF DUALITY IN ANNE SEXTON'S POETRY

Стаття присвячена вивченню специфіки художньої реалізації мотиву двійництва в ліриці Енн Секстон. У статті розглянуто особливості втілення цього мотиву в образах Іншого, Двійника, дзеркала, зв'язок з мотивами віддзеркалення та відчуження. В роботі проаналізована пов'язаність мотивів двійництва та інакшості, які стають найбільш константними мотивами в американській жіночій поезії другої половини XX століття.

***Ключові слова*:** мотив, тема, образ, жіноча поезія, фемінність, двійництво, інакшість, Двійник.

Статья посвящена изучению специфики художественного выражения мотива двойничества в лирике Энн Секстон. В статье рассмотрены особенности воплощения этого мотива в образах Другого, Двойника, зеркала, а также связь с мотивами отражения и отчуждения. В работе проанализирована взаимосвязь мотивов дуальности и инаковости, которые представляют собой константные мотивы американской женской поэзии второй половины XX века.

***Ключевые слова*:** мотив, тема, образ, женская поэзия, феминность, двойничество, инаковость, Двойник.

The article focuses on the peculiarities of the duality motif development in the poetry of Anne Sexton – a well-known American female poet. The analysis is centered on ways of the duality motif realization in the images of the "double" and the Doppelgänger as well as the mirror and reflection images in Sexton's poetry. What is more, the duality motif is viewed as one of the dominant in American women's poetry and is compared in the poetry of Anne Sexton and her female contemporary Sylvia Plath. The research has shown that in Anne Sexton's poetry the motif of duality involves a creation of the "Doppelgänger" image which is a ghostly double or counterpart of a living person – poet's lyrical persona. The problem of "two worlds" in Sexton's poetry is embodied in the mirror and reflection images, and leads to a wide exploration of the otherness theme. It has also been pointed out that the creation of the other supernatural counterpart, a Doppelgänger of her second self generates from the poet's uneasiness with male myths of femininity and is developed into the wider motif complexes which include despair, madness, suicide, dying and resurrection.

© S. Y. Gonzalez-Munis, 2014